

Gyakorlat neve:
Gazdasági szereplők kizárása és feketelistára helyezése

Ország:
Málta

Gyakorlat kategóriája:

- Rendszerek és eszközök
- Szankciós mechanizmusok

Kapcsolat:

- Pénzügyminisztérium szerződésekért felelős osztálya
- <https://contracts.gov.mt/en/Pages/Home-DepartmentOfContracts.aspx>
- info.contracts@gov.mt

Ellensúlyozott csalási kockázat(ok)

- Közbeszerzési eljárások elkerülése vagy manipulálása
- Összejátszás

Háttér és cél(ok)

A máltai kormány 2016-ban vezette be az ajánlatkérő szervek által végrehajtott közbeszerzési eljárások kizárási, kiválasztási és előválogatási szakaszát érintő közbeszerzési szabályzatot (PPR). Ezzel átültették a közbeszerzésekről szóló 2014/24/EU uniós irányelv követelményeit a máltai törvényekbe. A PPR VI. fejezete szerint egyetlen gazdasági szereplővel vagy alvállalkozóval sem lehet közbeszerzési szerződést kötni, ha valami ok folytán kizárásra vagy feketelistára kerültek.

A PPR keretében létrejött a Közbeszerzési Felülvizsgálati Testület és a gazdasági szankciók bírósága, hogy felügyelje a gazdasági szereplők kizárását és feketelistára helyezését.

A kizárás és a feketelistára helyezés segít a kétes munka visszaszorításában, lehetővé teszi a korrupció, csalás, pénzmosás, adócsalás, a munkavállalók társadalombiztosítási járulékanak kijátszása, a szervezett bűnözés, a kiskorúak foglalkoztatása, a szakmaiatlan magatartás és a verseny torzítása miatt elítélt vállalatok vagy magánszemélyek kizárását is.

Gyakorlat leírása

A PPR definiálja a gazdasági szereplők közbeszerzési eljárásokból való kizárásának és feketelistára vételének jogalapját. Egyetlen gazdasági szereplővel vagy alvállalkozóval sem szabad közbeszerzési szerződést kötni, ha bármilyen ok miatt kizárásra vagy a feketelistára kerültek. Ha egy alvállalkozót kizárnak vagy feketelistára tesznek, a szerződésekért felelős osztály igazgatója vagy az ajánlattételi eljárásért felelős hatóság írásban kéri, hogy a gazdasági szereplő határidőn belül cserélje le az alvállalkozót, ellenkező esetben az adott gazdasági szereplőt automatikusan kizárják az eljárásból.

A gazdasági szereplők kizárása és feketelistára vétele két külön eljárást jelent.

Az eljárás bevezetése a 2014/24/EU számú EU irányelv alapelveit követte, és az érdekelt felekkel, köztük a minisztériumokkal, a Közbeszerzési Felülvizsgálati Testülettel (PCRB) és az ügyészséggel folytatott megbeszéléseken alapult.

Gazdasági szereplők kizárása

A pályázatért felelős hatóságnak ki kell zárnia egy gazdasági szereplőt a közbeszerzési eljárásból, ha a gazdasági szereplőt vagy ügyvezető testületének, igazgatási vagy felügyeleti szervének tagját jogerősen elítélték az alábbiakhoz kapcsolódóan:

- bünszervezetben való részvétel
- korrupció
- csalás
- terrorcselekmények/terrorizmus finanszírozása
- pénzmosás
- gyermekmunka és az emberkereskedelem egyéb formái
- az adókkal vagy szociális hozzájárulásokkal kapcsolatos kötelezettségek elmulasztása

Az utolsó pont vonatkozásában ilyen kizárás már nem alkalmazandó, ha a gazdasági szereplő teljesíti fizetési kötelezettségét, vagy kötelező érvényű megállapodást köt valamennyi fennálló és jövőbeli hozzájárulásának megfizetésére.

A kizárás időtartama az ítélet jogerőre emelkedésének napjától számított 5 év.

Szerződést nem nyerhet olyan gazdasági szereplő, aki a közbeszerzési eljárás során:

- Csődbe ment, fizetéseképtelenségi vagy felszámolási eljárás alatt áll;
- Összeférhetetlenség alanya;
- részt vett a közbeszerzési eljárás előkészítésében.

A pályázati eljárásért felelős hatóságok az eljárás során bármikor kizárhatják a gazdasági szereplőt, ha kiderül róla, hogy az eljárás előtt vagy alatt a kizáró okok között szereplő bármely tevékenységet elkövette. A gazdasági szereplőket szintén ki kell zárni, ha elmulasztják közölni részvételüket a fent említett tevékenységek bármelyikében.

A gazdasági szereplők ellen megszűnhet a kizárási eljárás, ha bizonyítékot szolgáltatnak rá, hogy a kizáró okok fennállása ellenére is elegendő intézkedést hoztak a megbízhatóságuk bizonyítására. Ha az ajánlattételi eljárásért felelős hatóság ezeket a bizonyítékokat elegendőnek tartja, akkor az adott gazdasági szereplőt nem lehet kizárni. Ez nem alkalmazható, ha a kizárást jogerős ítélet alapozta meg.

A döntést sérelmező gazdasági szereplő kifogást nyújthat be a Közbeszerzési Felülvizsgálati Testülethez.

Gazdasági szereplők feketelistára helyezése

A feketelistára kerülésnek kétféle módja van:

- 1) A szerződésekért felelős igazgató teszi feketelistára

A szerződésekért felelős osztály igazgatója felhatalmazással rendelkezik, hogy egy gazdasági szereplőt feketelistára tegyen a következő esetekben:

- bármely bíróság bűnösnek nyilvánította munkajoggal kapcsolatos bűncselekmény elkövetésében;
- olyan szakmai magatartással kapcsolatos bűncselekmény miatt ítélték el, amely megkérdőjelezheti az illető integritását;
- megállapodásokat kötött más gazdasági szereplőkkel a verseny torzítása céljából;
- a közbeszerzési vagy koncessziós szerződés lényeges követelményeinek teljesítésében jelentős vagy tartós hiányosságokat mutatott, amelyek a szerződés idő előtti felmondásához, kártérítéshez vagy más hasonló szankcióhoz vezettek;

- olyan megtevesztő információt bocsátott rendelkezésre, amely lényeges befolyással lehetett a kizárással, a kiválasztással vagy a szerződéskötéssel kapcsolatos döntésekre;
- jogtalanul befolyásolta az ajánlatkérő döntéshozatali folyamatát bizalmas információk megszerzése érdekében, amely jogosulatlan előnyöket biztosítana a közbeszerzési eljárásban;
- nem felel meg az alkalmazandó környezetvédelmi, szociális és munkaügyi jogszabályi kötelezettségeknek.

A feketelistára kerülésről a gazdasági szereplő ajánlott levélben kap tájékoztatást a megfelelő indokok ismertetésével.

Ha sérelmezi a döntést, akkor kifogást emelhet ellene a Kereskedelmi Szankciók Törvényszékénél. Ez esetben bizonyítani kell, hogy a kizáró okok ellenére is elegendő intézkedést hozott megbízhatósága bizonyítására. Ha a bizonyítékok megfelelőek, akkor nem kerülhet feketelistára. Ez nem alkalmazható, ha a kizárást jogerős ítélet alapozta meg. A feketelistázás a döntés napjától számított 2 évig érvényes. A feketelistára kerülés után az érintett szereplő már nem érvelhet az onnan való törlés mellett.

2) A foglalkoztatásért és ipari kapcsolatokért felelős igazgató teszi feketelistára

A foglalkoztatásért és ipari kapcsolatokért felelős igazgató felkérheti a Kereskedelmi Szankciók Törvényszékét egy gazdasági szereplő feketelistára vételére, ha:

- az nem biztosította az alkalmazottai részére az írásbeli szolgáltatási szerződést;
- nem adta át alkalmazottainak a részletes bérjegyzéket;
- elmulasztotta a munkabér vagy fizetés közvetlen átutalását a munkavállaló bankszámlájára;
- nem nyújtotta be a munkabér és a fizetés átutalására vonatkozó bankszámlakivonatokat és a bérjegyzék másolatait, amelyeket a foglalkoztatásért és ipari kapcsolatokért felelős osztály kérése szerint kell rendelkezésre bocsátani;
- alvállalkozói közbeszerzési szerződést kötött egy másik személlyel, aki az említett közbeszerzési szerződés végrehajtása érdekében a fővállalkozó ugyanazon alkalmazottjait alkalmazza ugyanazon vagy hasonló feladatok ellátására;

A gazdasági szereplőt ajánlott levélben értesítik, a válasz benyújtására 20 nap áll rendelkezésére.

A bizonyítékok kiértékelése és a felek által előterjesztett beadványok mérlegelése után a Kereskedelmi Szankciók Törvényszéke eldönti, elfogadja vagy elutasítja a foglalkoztatásért és ipari kapcsolatokért felelős osztály igazgatójának kérelmét a gazdasági szereplő feketelistára vételéről. A feketelistára helyezés időtartama 6 hónap és 1 év között van. Ha a gazdasági szereplő ismét köteleességszegést követ el, a feketelistára helyezés időtartama 1 és 3 év közé esik.

A feketelistára került személyekkel a központi kormányzati szerv, az ajánlatkérő szervek és a közjogi szervek által aláírt összes meglévő szerződést kártérítés nélkül azonnal fel kell mondani.

Tájékoztatás a kizárásról és a feketelistáról

A kizáró okokra vonatkozó jogerős ítéleteket nyilvánosságra hozzák.

A szerződésekért felelős osztály vagy a foglalkoztatásért és ipari kapcsolatokért felelős osztály információt szerezhet olyan bűncselekményekről, amelyek a feketelistára vétel alapját

képezhetik. Értékelik a bizonyítékokat, amelyek után kezdeményezhetik a vizsgálat indítását a megfelelési és monitoringegységénél.

Ha a gazdasági szereplők kizárásáról vagy feketelistára kerüléséről szóló döntés született, a közbeszerzési ajánlatkérő szerveket a szerződésekért felelős osztály körlevélben tájékoztatja. Ez a tájékoztatás a szervezet honlapján is elérhető. A kizárás vagy a feketelistára helyezés a körlevélben meghatározott időtartamot követően jár le.

A nyilvánosan elérhető információk mellett az ajánlatkérő szervek közvetlenül is felvehetik a kapcsolatot a szerződésekért felelős osztállyal, hogy az adott gazdasági szereplő kizárásra vagy feketelistára került-e.

Aki a kizárásra került vagy a feketelistára felvett gazdasági szereplővel szerződést köt, bűncselekményt követ el, és 2000 euróig terjedő pénzbüntetésre ítéltető.

A jelenlegi 139 000 eurós nemzeti küszöb alatti elnyert közbeszerzési szerződéseket félévente közzéteszik a Kormányzati Közlönyben, és a szerződésekért felelős osztály ezt követően vizsgálja meg őket. A küszöbérték feletti szerződések odaítélése a szerződésekért felelős osztály támogatásával és felügyelete mellett történik, ez biztosítja a PPR betartását is.

A gazdasági szereplő „önjavító” intézkedéseket tehet az eljárás és a kitiltás időtartama alatt. A DIER-en keresztül feketelistára tett gazdasági szereplők számára ez a lehetőség nem áll rendelkezésre.

Egyedi tulajdonságok

- A gazdasági szereplők kizárása és feketelistára tétele nemcsak gazdasági, hanem munkajogi bűncselekmények miatt is lehetséges
- A szerződésekért felelős osztály centralizáltan kezeli a legtöbb közbeszerzési szerződést
- Dedikált törvényszék (Kereskedelmi Szankciók Törvényszéke) a feketelistára kerülés elleni fellebbezések esetén
- A közbeszerzési jogorvoslatok kezelésére dedikált független Közbeszerzési Felülvizsgálati Testület, amely többek között a kizárások esetében benyújtott fellebbezésekkel foglalkozik

Értékelés és eredmények

- Egy feketelistára helyezett vállalat, két kizárásra került magánszemély
- Fokozott átláthatóság, társadalmi előnyök a korrupció csökkenésének köszönhetően, valamint a közbeszerzési szerződések minőségi javulása
- Gazdasági bűnözés visszaszorítása egy konkrét szankcionálási mechanizmus, valamint a hírnév sérülése (megnevezés és megszégyenítés) révén
- Jobb munkakörülményekre gyakorolt hatás, a közbeszerzési szerződések minimális követelményeivel kapcsolatos további kezdeményezések alapja, amely kiterjeszti a szerződésekért felelős osztály szociális közbeszerzési szerepét

Legfontosabb sikertényezők

- Együttműködés a különböző érdekelt felekkel
- Egyértelmű kommunikáció a hatóságok felé a kizárás és feketelistára helyezés mechanizmusáról
- A központosított testületként működő szerződésekért felelős osztály szerepe

Felmerült kihívások és tanulságok

- **A gazdasági szereplők kezdeti ellenállása**
- **A kizárás és feketelistára helyezés mechanizmusának integrálása a meglévő jogi és intézményi struktúrákba**

Átadhatóság lehetősége

- **Málta viszonylag kicsi ország, kevés érdekelt féllel**
- **A közbeszerzés erősen központosított és szabványosított**
- **Az érintett felek egy kis hálózat részei, és jól ismerik egymást**
- **Más országok esetében több kizárás és feketelistára helyezés történhet, és ezek eltérő intézkedéseket igényelhetnek**